

Viering 2 februari 2020

Oecumenische Janskerkgemeente

Serie; Waar wijsheid woont

Thema: Ik ben zo moe

Tekst: prediker 1,1-11

Elise Rommens-Woertman

Overweging

Hoe zouden we de gemoedstoestand Prediker het beste kunnen omschrijven?

ijl en ijdel, alles is ijdel, zegt Prediker.

Wat heeft de mens aan al zijn zwoegen en tobben onder de zon?

Welk gevoel en welke beelden roepen zijn woorden bij je op?

(even pauze)

Allerlei woorden kun je op Prediker plakken:

Vermoeid, kwetsbaar, depressie makend, somber, uitgeblust.

Realistisch, een zoeker van perspectief, iemand die zegt waar het op staat, zonder zich te conformeren aan wat mensen willen horen.

Ijl en ijdel is alles:

van oorsprong in de betekenis van ademtocht, windvlaag, een zucht, hier met de ondertoon van zinloosheid, zonder doel of nut.

Prediker schopt daarmee tegen de gevestigde orde aan, ook al in zijn tijd.

Het is een ongemakkelijk boek gebleken de eeuwen door, met een ongemakkelijk verhaal.

De naam Prediker is overigens te danken aan Maarten Luther, die voor die vertaling koos van het woord kohelet, Hebreeuws voor iemand die mensen samenroept, bijeenbrengt, als een spreker die een schare mensen om zich heen verzamelt en met hen in gesprek gaat.

Dat verklaart deels ook de opzet en gebrek aan samenhang in het hele boek Prediker.

het loont alleen daarom al de moeite om een keer alle twaalf hoofdstukken achter elkaar door te lezen.

Omdat daarin ook de cyclus van opkomst en ondergang naar voren komt, voelbaar wordt.

Prediker weet zich geconfronteerd met zijn sterfelijkheid, met het gegeven dat ons leven eindig en kwetsbaar is.

Hij stelt vragen aan ons bestaan onder de zon, een uitdrukking die in de bijbel alleen in het boek Prediker voorkomt.

Hij beschrijft het leven op aarde als een grote ononderbroken stroom van gebeurtenissen, als een cyclus van opkomst en ondergang, van sterven en opnieuw beginnen, waar geen mens iets zinnigs over kan zeggen.

Ik moest ook denk bij het lezen van prediker aan de vlaamse psychiater Dirk de Wachter die pleit voor de kunst van het ongelukkig zijn. Hij verzet zich tegen het diepgewortelde gevoel dat alles leuk moet zijn en dat er perse iets mis is zodra een mens zich niet gelukkig voelt.

Hij houdt een pleidooi voor het erkennen van ongeluk en verdriet als een wezenlijk onderdeel van ons bestaan.

De pijn van verdriet kun je niet weghalen,
en dat is ook niet wenselijk. Wat je wel samen kunt doen
is het verdriet omzwachtelen met verhalen, windsels, pleisters.
Tot de stekels niet meer prikken,
tot je het verdriet bijna koesterend kunt meenemen.

Prediker scheidt een beeld van God
die voor hem de grote Ander is.
Dat God aanwezig is en betrokken op de wereld
lijkt voor hem een vanzelfsprekendheid.
Wij mensen, alles wat leeft en groeit op aarde is sterfelijk,
al het geschapene is eindig,
en daarmee is de Eeuwige van een andere orde.

Prediker komt op mij over als een levenskunstenaar,
hij daagt ons op een vaak oncomfortabele manier uit om
te zoeken naar de plek die je gegeven is onder de zon,
daar vruchtbaar zijn,
zelf tot bloei komen,
de ander ruimte geven om te groeien
ons in te voegen in het grotere geheel van alles wat geschapen is.
Zonder onszelf te overschatten,
meer macht en kennis toe te dichten dan we hebben.
Zonder bij de pakken neer te gaan zitten,
niets te doen omdat het allemaal toch niet meer uitmaakt.
In de wetenschap dat ieder van ons op onze eigen manier
bij tijd en wijle met onze plek en verantwoordelijkheid worstelt,
dat wij allemaal maar iets proberen.

Prediker geeft ons terug aan onszelf,
laat op een radicale manier zien
wat het betekent om mens te zijn,
te leven onder de zon,
onderdeel te zijn in een schepping die steeds opnieuw begint.
Wij mogen steeds opnieuw op weg gaan,
met alles wat zich aandient onderweg,
om het uit te houden als de storm buiten ons of in ons woedt,
om te genieten van het licht van de zon,
om te schuilen als het donker en koud wordt,
om ons gedragen te weten door de wind die om ons is.
Om zo ons leven ten volle te leven.

Dag Hammarskjöld zocht als secretaris-generaal van VN zijn leven lang
naar zin en verbondenheid,
en kende de ervaring van Prediker dat alles ijdel en ijl is van binnenuit.
Drie weken voor zijn onverwachte dood,
schreef hij zijn laatste gedicht,
waarin in een ander perspectief zich voorzichtig ontvouwt.

*Is het een nieuw land,
in een andere werkelijkheid
dan die van de dag?*

*Of heb ik daar geleefd,
voor de dag?*

*Ontwaakte,
een gewone ochtend met grijs licht
weerkaatst van de straat,
ontwaakte-
uit de donkerblauwe nacht
boven de boomgrens
met het schijnsel van de maan
op de heide
en de bergkam in schaduw.
Dacht
aan andere dromen,
dacht
aan hetzelfde begland:
tweemaal was ik op de kammen,
woonde ik bij het binnenste meer
en volgde ik de stroom
naar de bronnen.*

*De seizoenen wisselden
en het licht
en het weer
en het uur.
Maar dit is hetzelfde land.
en ik begin de kaart te kennen
en de windstreken.*